

Nagovor gospe Ljudmile Novak na Božičnem koncertu Komornega zbora Limbar ob Dnevu samostojnosti in enotnosti, 26. decembra 2013

Spoštovani!

Hvala Bogu, da so za nami časi, ko je v naši bivši državi bilo praznovanje božiča nekaj staromodnega, preživelega in omejenega na cerkev in domove kristjanov. Mnogi so ga obhajali na skrivaj in z bojznijo, da bodo zaradi tega, ne samo zasmehovani, pač pa tudi kaznovani v šoli ali službi, degradirani in označeni za moralno politično oporečne.

Hvala Bogu, da božič, ta najlepši praznik v letu, sedaj praznujemo povsem svobodno in je celo dela prost dan. Tudi na nacionalnem radiu in televiziji je program obarvan v duhu praznika in nekateri najvidnejši slovenski politiki, četudi neverni, javno izrekajo božična voščila.

Hvala Bogu, da je za nami čas, ko smo odhajali čez mejo, še posebej pred prazniki, da smo iz izkoriščevalskega kapitalističnega sveta lahko pritovorili malo kave, poceni riža, za mladino kavbojke in za mame pralni prašek. Če smo imeli srečo in nas niso dobili, tudi kakšen kilogram več, kot je bilo predpisano. Ob pogledu na izložbe onstran meje nas je zagrabila nakupovalna mrzlica, saj so bile založene z vsem mogočim, česar v naših trgovinah ni bilo možno kupiti. Ko smo dobili skromno plačo, smo jo takoj odnesli v trgovino, ker bo jutri vse dražje, kot je danes. Za hude čase in večje nakupe pa smo nemške marke spravili kar v domače nogavice.

Hvala Bogu, da je za nami tudi čas, ko smo gradili hišo ali hlev, pa ni bilo mogoče dobiti cementa ali opeke in je bilo treba obiskati kar nekaj trgovin, da smo vse, na parni ali neparni dan, v katrci ali kakšnem jugotu, pripeljali domov. Ker smo gradili pretežno sami in ob pomoči kakšnega domačega mojstra, je gradnja včasih trajala celo desetletje.

Hvala Bogu, da so za nami časi, ko nismo upali na glas izreči nobene kritike na račun naših voditeljev, ker so nekateri bili prikazani kot vsemogočni bogovi, ki delajo v imenu ljudstva vse popolnoma prav. Zato so bili naši glasovi na volitvah zgolj formalnost, da so lahko v imenu ljudstva še naprej odločali o naši usodi. Mi pa smo imeli občutek, da pod geslom samoupravnega socializma živimo v najboljši, neodvisni neuvrščeni državi, kjer sami odločamo o svoji usodi. Morali smo biti v to trdno prepričani, saj so nas tako učili v šoli in nam to nenehno dopovedovali preko medijev. Jugoslavija je bila najboljša, najuspešnejša in najbolj neodvisna država.

Iz tega samozadovoljstva so nas prebudile šele velikosrbske težnje po skupnih jedrih v šoli. Pouk jugoslovanske književnosti bi temeljil na skupnem programu. O slovenskih pisateljih bi se učili ravno toliko kot npr. o srbskih, hrvaških in drugih. Ko so nam želeli vzeti še našo književnost in dokončno obračunati s slovensko ustvarjalno mislijo, so se najprej zganili razumniki, potem pa tudi prebujeni državljani. Slovensko zgodbo znotraj takratne Jugoslavije so presojali s pogledom razgledanih intelektualcev, ki poznajo tudi zamolčano zgodovino in resnično demokracijo svobodnih držav. Naposled tudi slovenske vladajoče strukture niso več mogle mimo dejstva, da se narod prebuja in zahteva večstrankarske svobodne volitve, demokracijo in odcepitev od Beograda, ki je do takrat razporejal naš denar po svoji volji in potrebah.

Tako je postajal glas ljudstva po svobodi, demokraciji, predvsem pa po neodvisni in samostojni državi, čedalje glasnejši in močnejši. Ljudstva ni bilo mogoče več zaustaviti. Bili smo spodbujeni s padcem berlinskega zidu, z demokratičnimi spremembami na Poljskem, padla je železna zavesa na vzhodu. Zakaj svoboda samo tam? Tudi pri nas so spremembe mogoče. Na valovih ugodnega časa in spodbujeni z demokratičnimi spremembami na vzhodu, smo zajahali belega konja, ki nas je ponesel našim sanjam naproti.

Po spomladanskih prvih demokratičnih volitvah leta 1990, še vedno znotraj skupne države Jugoslavije, smo se 23. decembra istega leta na referendumu ob 93 odstotni udeležbi vseh volivcev odločili za samostojno Slovenijo. Na današnji dan leta 1990 je bil razglašen rezultat referenduma, ko je kar 95 odstotkov volivk in volivcev glasovalo ZA samostojnost, kar je pomenilo dobrih 88 odstotkov vseh Slovenk in Slovencev. To je bil zares prelomni dan v naši zgodovini, ki ga ne smemo nikoli pozabiti.

Dan, ko smo bili enotni, odločni, povezani v prizadevanjih za isti cilj. Zato smo bili tudi uspešni. V preizkušnjah, ki so sledile, še posebej v času vojne, smo držali skupaj. In zmagali. Naše odločitve niso mogle prezreti niti velike države, ki jim naša odcepitev ni bila po volji, saj so se bale nestabilnosti na Balkanu. Postopoma so nas priznavale ena država za drugo. Še posebej pomembno vlogo sta pri tem odigrala Vatikan, Avstrija in Nemčija. To pa je bila spodbuda tudi za druge države, organizacije in zveze, ki so nas sprejemale v polnopravno članstvo.

Sledil je čas zagnanosti državljanov, ki so aktivno sodelovali na volitvah, kot volivci in izvoljeni predstavniki ljudstva. Gradili smo državo in njene institucije, svojo vojsko, izdali svoj denar, postavljali svoje državne reprezentance v športu in svoj šolski program. Zagotovo moramo biti hvaležni takratnim voditeljem, še posebej strankam znotraj Demosa, ki je postavljali bistvene temelje nove države. Imeli so ogromno dela, ki so ga opravljali z zavzetostjo in mislijo na samostojno državo. Nekatere napake, ki so jih pri tem tudi naredili, so bile zgolj posledica neizkušeniosti in nepredvidljivosti.

Po letih hitre gospodarske rasti in uspešnega vsestranskega napredovanja ter vključitve v EU, NATO in druge pomembne povezave, smo bili vedno bolj ponosni na svojo samostojno državo. Našega napredka ni spregledala niti EU, zato smo kot prva članica iz deseterice, ki se je pridružila leta 2004, predsedovali EU. In to zelo uspešno. Izpolnjevali smo pogoje za prevzem evra. Imeli smo nizko brezposelnost in vsestransko blagostanje. Trgovski centri multinacionalk so pri nas rasli kot gobe po dežju. Nikomur še na misel več ni prišlo, da bi šel po nakupih čez mejo, ki pa sploh ni več prava meja, ampak le še formalna meja med državami.

Vse je bilo v vzponu, ko je tudi nas obiskala svetovna finančna kriza. Najprej se je zdelo, da se to nas ne tiče in bomo tako dobro živeli še naprej. Namesto okrevanja pa iz leta v leto padamo v večjo krizo in zadolževanje. Obresti odplačujemo z novimi krediti. Kako je to mogoče, ko pa smo Slovenci vendar pridni in delovni ljudje? Kaj delamo narobe in kje smo zgrešili smer? Kdo nas je pripeljal na rob prepada? Čigave kredite odplačujemo? Kdo je izropal državo?

To so naša pogosta vprašanja, pospremljena s čudenjem in z jezo.

Tudi odgovore imamo hitro pri roki. Krivci so nepošteni in neodgovorni politiki, nedelujoče sodstvo, lakomni tajkuni, na državni denar prisesana podjetja z dobrimi vezami v političnem vrhu, korupcija in klientelizem na vsakem koraku, nepošteno, neodgovorno ravnanje posameznikov, politično nastavljanje kadrov v državnih podjetjih, bankah in nadzorni svetih, ... Gospodarski kriminal in nespoštovanje dogovorov in pogodb, neplačevanje delavcev in mizerne pokojnine. Zavajajoče, premalo objektivno in odgovorno poročanje medijev.

Lahko rečemo: Še in še bi lahko naštevali. To je prava kriza vrednot.

Če k temu dodamo še nerazčiščeno zgodovino in še vedno trajajočo državljansko vojno; ideološki boj, ki nas deli na naše in vaše, na prvo in drugorazredne državljane, na leve in desne, rdeče, črne in bele. Če dodamo še apatičnost, pesimizem in obup državljanov, spodbujen z aferaškim poročanjem medijev, potem smo res na dnu ali pa na psu. Še več. Nobeni instituciji več ne zaupamo in trdimo, da so vsi enaki, vsi pokvarjeni, pa naj gre za politike, cerkvene dostojanstvenike, sodnike in odvetnike, menedžerje ali kmete, župane ali zdravnike. Vsi so lopovi!

Zaradi takšnega pesimizma in obupanega razmišljanja ter ob pomanjkanju delovnih mest v Sloveniji se predvsem izobrazena mladina odpravlja za boljšim kosom kruha čez mejo, v svet. Takšno odseljevanje ni nič novega. To se nam je dogajalo pred prvo svetovno vojno in po njej, ko so naši rojaki odhajali na delo v Ameriko in evropske rudnike. V največjem številu pa so odhajali kot politični begunci po drugi svetovni vojni, nato kot politični ali delovni emigranti v petdesetih, šestdesetih in sedemdesetih letih preteklega stoletja. Torej - nič novega, bi lahko rekli, saj okrog pol milijona Slovencev živi v svetu.

Pa vendar nas to zelo boli. Težko gledamo obup mladih, ki zaman iščejo delo, da bi si lahko ustvarili dom in družino. Težko gledamo, da se pred našimi očmi sesuvajo sanje o naši uspešni domovini. S skrbjo se sprašujemo, kako bomo odplačevali dolgove in koliko novih davkov nas še čaka.

Pa ne bom več naštevala, saj je dnevu dovolj lastna teža, kot pravi Sveto pismo.

Slovenija je naša domovina, tukaj imamo svoj dom, svojo družino, prijatelje, sodelavce. Ne glede na vse težave, jo imamo radi, ker je naša, ker je lepa, ker je za nas najbolj dragocena.

Domovina je naša mati, kot pravi pesnik. Mati pa vse odpusti, vse zmore zaradi enkratne in nesebične ljubezni. Otrok pa svojo mater velikokrat tudi razžalosti, rani, prizadene do bolečine. Velikokrat mati za to ne dobi opravičila, ne dobi zahvale, ne dobi povrnjene ljubezni.

Če je Slovenija naša mati, ji moramo reči: Oprosti, slabo smo ravnali s teboj. Premalo smo hvaležni za vse, kar tukaj prejemamo. S teboj smo ravnali premalo skrbno, zanemarili smo mnoga polja, brezvestno uničujemo lepo naravo. Predvsem pa smo zanemarili svoje vrednote, ki so nas odlikovale kot narod: poštenost, odgovornost, solidarnost, med sosedska pomoč in delo za skupno dobro.

Naša domovina Slovenija, naša mati, oprosti, ker se nismo dali na razpolago, da bi bili izvoljeni na odgovorna mesta, kjer bi lahko veliko naredili za naše skupno dobro. Ta mesta smo večkrat brezbrizno prepustili drugim, včasih tudi povzpetnežem, nepoštenim in neodgovornim ljudem, ki so predvsem poskrbeli zase.

Mati Slovenija, oprosti, ker smo postali malodušni in nočemo sprejeti svoje odgovornosti za naše skupno dobro.

Mati Slovenija, oprosti, ker mečemo vse v isti koš in ne ločujemo zrna od plev, poštenih in odgovornih ljudi od izkoriščevalcev, sebičnežev in pogoltnežev.

Mati Slovenija, oprosti, ker na volitvah ne izbiramo svojih voditeljev po pravičnih in poštenih kriterijih, pač pa nasedamo plačani medijski propagandi.

Mati Slovenija, oprosti, ker smo vedno znova nasedali glasnikom delitev, ne pa tistim, ki so nas vabili k miru in sodelovanju.

Mati Slovenija, oprosti mi in odpusti, ker sem preveč mislil nase in premalo na naše skupno dobro. Čeprav imam zase vse, kar potrebujem, ne morem biti srečen, če je moja mati, moja domovina ogrožena, moji sodržavljani trpijo.

Mati Slovenija, ker si moja edina domovina, ki mi daješ mnogo več, kot imajo številni drugi narodi po svetu, več kot ima devet desetin človeštva, ne bom nikoli obupal nad teboj.

Mati Slovenija, ker te imam rad in ker si ti moja edina domovina, bom naredil vse, kar je v mojih močeh, da bomo spet bolj ponosni nate. Zavedam se, da ne morem prestaviti gore, nekaj kamnov in kamenčkov za graditev boljše prihodnosti pa lahko.

Tako nas spodbuja tudi naš največji pesnik France Prešeren v svoji Zdravljici:

Edinost, sreča, sprava
k nam naj nazaj se vrnejo;
otrók, kar ima Slava,
vsi naj si v róke sežejo,
de oblast
in z njo čast,
ko préd, spet naša boste last!

Triindvajset let po naši prelomni in usodni odločitvi je čas za novo presojo in za nova dejanja.

Mati Slovenija, naša edina, lepa in dobra domovina, ljubezen do tebe ne pozna meja. Ljubezen nam daje moč tudi za velika in težka dejanja. Prepričana sem, da bomo tudi tokrat

Zato danes ponosni in upanja polni Slovenci in Slovenke praznujemo dan slovenske samostojnosti in enotnosti. Iskrene čestitke in naj pravični in dobri Bog blagoslovi naš rod in našo deželo.